

Fenniska minoritetsspråk i det senmoderna samhället

De fenniska minoritetsspråken har som ett resultat av assimilationspolitik, modernisering och nationalism länge befunnit sig i en utsatt position. Den senaste tiden har man emellertid kunnat iakta ett ökat intresse för dessa språk, både inom språkforskningen och inom den politiska debatten. Talarna har i allt högre utsträckning börjat kräva sina språkliga och kulturella rättigheter – något som exempelvis de nyliga initiativen till egna flaggor för sverigefinnar och tornedalingar vittnar om – och det görs försök till att revitalisera språk som hotar att försvinna. Frågeställningar gällande de finskbesläktade minoritetsspråkens ställning i dag och deras framtida utveckling dryftas i antologin *Planning a new standard language. Finnic minority languages meet the new millennium*¹ som redigerats av professorerna i finska språket Helena Sulkala och Harri Mantila från Uleåborgs universitet. Bokens huvudsyfte är att introducera olika aspekter av revitaliseringen och standardiseringen av tretton fenniska minoritetsspråk: meänkieli (som tidigare kallades tornedalsfinska), sverigefinska, kvänska, kareliskan i Viena, Olonets och Tver, finskan i Karelen, lydiska, vepsiska, votiska, vöru, setu och liviska.

Antologin består av åtta artiklar av forskare och doktorander från universiteten i Uleåborg och Tromsø och är ett resultat av Finlands Akademi-projektet ”Northern Societies and Minority Languages”. Inledningsvis ger Helena Sulkala en översikt över de språk som behandlas i boken: deras utbredning och antal talare, den kulturella kontexten, det språkrättsliga läget och försök till revitalisering. Eira Söderholm fortsätter med att diskutera likheter och skillnader mellan några finskbesläktade språk, och undersöker hur dessa drag kan påverka de val som görs när man försöker skapa ett nytt standardspråk. Harri Mantila ställer valen som görs i standardiseringsprocessen i relation till två morfofonologiska drag. Därefter behandlar Anna-Riitta Lindgren i sin artikel orsakerna till att små språk blir utrotningshotade, framför allt i relation till moderniseringsprocesser. Annika Pasanen diskuterar så kallade språkreder – språkbadsliknande aktiviteter på minoritetsspråket riktade till förskolebarn – och hur dessa kan tänkas påverka ett språks framtida utveckling. Niina Kunnas och Laura Arola analyserar i sin gemensamma artikel attityder bland talare av minoritetsspråk i Tornedalen och Karelen. Avslutningsvis utforskar Anitta Viinikka-Kallinen i två ar-

tiklar vilken påverkan skönlitterära verk och media har på minoritetsspråkens ställning.

Överlag är detta en läsvärd bok, särskilt med tanke på att språken som behandlas är relativt okända för gemene man. Den är intressant även för en större läsekrets genom att **den ger en bra allmän inblick i de fenniska minoritetsspråkens situation i dag**, och genom att en del av frågeställningarna som behandlas är centrala även för minoritetsspråk i allmänhet i det senmoderna samhället. Liksom många andra antologier lider tyvärr även denna av en viss spretighet, och för någon som inte har lingvistisk utbildning är innehållet till vissa delar inte omedelbart åtkomligt på grund av terminologin. Bitvis är boken också ganska politisk, och detta är tyvärr inget som problematiseras i något större utsträckning. En större medvetenhet om ideologi som något som inte bara ”andra” har hade kunnat tillföra ytterligare en intressant aspekt till helheten. Bokens styrka är emellertid att den sammanställer många olika synvinklar i ett relativt tillgängligt format på ett språk som kan läsas även av icke-finsktalande personer, och utgör på det hela taget en utmärkt introduktion till ämnet.

Andreas Backa

1 Sulkala, Helena & Mantila, Harri (red.) 2010: *Planning a new standard language. Finnic minority languages meet the new millennium*. Helsinki: Finnish Literature Society, 2010. 210 s.